ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Milana Podhrázkého a Petra Mikeše v právní věci žalobkyně: **T. T. H. C.**, zastoupená Mgr. Vratislavem Polkou, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 2. 2021, čj. MV-199088-4/SO-2020, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2022, čj. 17 A 33/2021-26,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2022, čj. 17 A 33/2021-26, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Nejvyšší správní soud se v této věci zabýval tím, zda měl městský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí ve věci zamítnutí žádosti o povolení k trvalému pobytu cizince, který je rodinným příslušníkem občana EU, vyzvat rodinného příslušníka tohoto cizince (v tomto případě syna žalobkyně) k vyjádření, jestli hodlá uplatnit práva osoby zúčastněné na řízení.

I. Vymezení věci

[2] Žalobkyně pobývala na území České republiky od roku 2008 na základě víza za účelem podnikání. Poté co se žalobkyni dne 28. 9. 2013 narodil syn C. N., občan ČR, se její pobytové oprávnění změnilo na přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU. Žalobkyni se dále dne 9. 12. 2019 narodila dcera C. A.

[3] Dne 11. 6. 2019 podala žalobkyně žádost o vydání povolení k trvalému pobytu dle § 87h odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). V rámci tohoto řízení předložila rodný list syna. Otcem jejího syna je dle tohoto rodného listu D. R. (dále

„matrikový otec“). Dále žalobkyně předložila osvědčení o státním občanství České republiky jejího syna. Ministerstvo vnitra (dále jen “správní orgán prvního stupně“) si v rámci řízení obstaral podklady potvrzující, že biologickým otcem syna žalobkyně je pan N. V. D. (dále „partner žalobkyně“); konkrétně šlo o prohlášení žalobkyně ze dne 1. 4. 2019 o tom, že biologickým otcem je její partner, a kopii žaloby na popření otcovství. Z protokolu o výslechu žalobkyně dále vyplynulo, že žalobkyně účelově lhala o otcovství svého syna a že matrikovému otci zaplatila za jeho zápis jakožto otce 5 000 Kč. Správní orgán prvního stupně tyto skutečnosti vyhodnotil jako podvodné jednání ze strany žalobkyně a dle § 87k odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců žádost o vydání povolení k trvalému pobytu zamítl.

[4] Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně odvolala. Žalovaná ovšem v záhlaví uvedeným rozhodnutím odvolání žalobkyně zamítla a potvrdila rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

II. Rozhodnutí městského soudu

[5] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované žalobou u Městského soudu v Praze.

[6] Městský soud žalobu zamítl. S ohledem na důvody, pro které Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu, jeho obsah nerekapituluje.

III. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[7] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) proti rozsudku městského soudu podala kasační stížnost. Namítá, že rozsudek městského soudu spočívá na nesprávném posouzení právní otázky a je nepřezkoumatelný, neboť spočívá na nedostatku důvodů.

[8] Stěžovatelka v kasační stížnosti tvrdí, že jí nemůže být dáváno k tíži to, že se dopustila podvodného jednání v řízení o vydání povolení k přechodnému pobytu. Svůj argument opírá o rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2016, čj. 46 A 2/2015-46. Dle stěžovatelky by vztažení podvodného jednání do odlišného řízení konaného po 5 letech pro ni znamenalo nemožnost získat povolení k trvalému pobytu i do budoucna, což se jí jeví jako nepřiměřené. Stěžovatelka má za to, že je k podání žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu oprávněna a také splňuje účel požadovaného pobytu, jelikož je rodinným příslušníkem občana EU a také splňuje podmínku nepřetržitého pobytu na území.

[9] Dále stěžovatelka poukazuje na to, že v době žádosti o povolení k přechodnému pobytu pobývala na území ČR legálně, a to na základě dlouhodobého pobytu za účelem podnikaní, přičemž toto pobytové oprávnění skončilo až dne 20. 4. 2016. Stěžovatelka v kasační stížnosti dále uvádí, že je potřebné zdůraznit, že ani případný zájem rodiče zajistit státní občanství pro dítě cizince nezákonným způsobem není totožný s cílem získat pobyt pro rodiče takového nezletilého cizince, přičemž taková otázka nebyla v rámci napadeného rozhodnutí nastolena ani zapovězena.

[10] Případné neudělení pobytu z důvodu odkazovaného podvodného jednání by dle stěžovatelky bylo zcela vážným a nepřiměřeným zásahem do práva na respektování rodinného a soukromého života účastnice, jelikož je na ní její nezletilý syn materiálně a citově závislý. Stěžovatelka v kasační stížnosti znovu opakuje, že správní orgány učinily svá

rozhodnutí nepřezkoumatelnými, pokud se otázkou nepřiměřenosti nezabývaly. Povinnost zabývat se přiměřeností dovozuje stěžovatelka z § 174a zákona o pobytu cizinců, dále rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2016, čj. 5 Azs 83/2015-31, ve kterém se dle stěžovatelky uvádí: „*Posouzení přiměřenosti z hlediska zásahu do soukromého nebo rodinného života žadatele tedy má být prováděno i v případě rozhodnutí o zamítnutí žádosti povolení přechodného pobytu, byť méně přísně než v těch rozhodnutích, kde je výslovně požadováno. Krajský soud tedy nemá pravdu, že je vyloučeno, leda by šlo o důvod zamítnutí žádosti podle § 87e odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců*.“.

[11] S ohledem na výše uvedené stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání.

[12] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti vyslovila souhlas se závěry městského soudu.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Kasační stížnost je důvodná.

[14] V prvé řadě, a to i s ohledem na kasační námitky týkající přiměřenosti zásahu napadeného rozhodnutí žalované do rodinného a soukromého života stěžovatelky (s ohledem na jejího syna), nemohl Nejvyšší správní soud v dané věci přehlédnout, že městský soud nepřistoupil k vyrozumění osoby přicházející v úvahu, coby osoby zúčastněné na řízení (přičemž ze spisu ani z odůvodnění rozsudku není zřejmé, že by se soud touto otázkou zabýval). Pokud přitom takové osoby jsou a městský soud je o probíhajícím řízení podle § 34 odst. 2 s. ř. s. nevyrozumí, musí Nejvyšší správní soud k takové vadě přihlédnout z úřední povinnosti i nad rámec kasačních námitek (rozsudky NSS ze dne 21. 12. 2005, čj. 1 As 39/2004-75, č. 1479/2008 Sb. NSS nebo ze dne 14. 1. 2016, čj. 7 Azs 301/2015-26).

[15] Z ustanovení § 34 odst. 1 a 2 s. ř. s. vyplývají dvě podmínky, které musí být splněny pro to, aby se určitý subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení. První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech vydáním napadeného správního rozhodnutí, resp. nečinností správního orgánu. Pro splnění druhé (formální) podmínky musí subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení (v oblasti cizineckého práva viz např. rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 308/2020-76). Ustálená judikatura při aplikaci § 34 s. ř. s. vychází též z toho, že se předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Soud musí umožnit uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení všem osobám, jejichž práva jsou napadeným rozhodnutím dotčena. To platí i v případě, že žalobce nesplní svou povinnost tyto osoby uvést v žalobě (rozsudek čj. 1 As 39/2004-75). Popsaná vada nutně nemusí vést ke zrušení napadeného rozhodnutí, a to především tehdy, pokud nemohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé s ohledem na okolnosti dané věci. O vadu řízení se pak nejedná tehdy, pokud dotčení práv subjektu není natolik zjevné, aby vznikla povinnost krajského soudu dotázat se jej z úřední povinnosti, zda bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2007, čj. 8 Aps 8/2007-90).

[16] Pro posouzení nyní projednávané věci je tedy ve shodě s již existující judikaturou třeba zodpovědět tři otázky: (i) zda některý z rodinných příslušníků stěžovatelky splňoval

materiální podmínku podle § 34 odst. 2 s. ř. s., (ii) zda městský soud zatížil své řízení vadou, pokud se takové osoby z úřední povinnosti nedotázal, zda hodlá uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (zda bylo dotčení práv potencionální osoby zúčastněné na řízení zjevné), a (iii) zda tato vada mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

[17] V obecné rovině lze předeslat, že judikatura Nejvyššího správního soudu již dovodila, že rodinné příslušníky cizince je třeba považovat za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, a to i v řízeních týkajících se rozhodnutí o zamítnutí pobytové žádosti (rozsudky ze dne 23. 4. 2015, čj. 7 Azs 80/2015-31, či ze dne 31. 8. 2012, čj. 5 As 104/2011-102, č. 2781/2013 Sb. NSS). Kromě cizince, jemuž není trvalý pobyt na území ČR udělen, mohou být totiž daným rozhodnutím dotčeni na svém právu na soukromý a rodinný život i jeho rodinní příslušníci. Zájmy rodinných příslušníků jsou sice s těmi žalobcovými provázány, ale přesto jsou odlišitelné a rodinní příslušníci mají zajisté právo je v řízení o žalobě hájit coby osoby zúčastněné na řízení (srov. již zmíněný rozsudek čj. 5 Azs 308/2020-76).

[18] Nejvyšší správní soud zabýval situací, v níž šlo o rozhodnutí o žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU a vyslovil, že přiměřenost dopadů rozhodnutí ve vztahu k samotnému cizinci nelze bez dalšího ztotožňovat s právem jeho rodinných příslušníků (občanů EU) na soukromý a rodinný život, resp. s možností domáhat se jeho ochrany (rozsudek NSS ze dne 8. 10. 2021, čj. 5 Azs 314/2020-52). Na toto rozhodnutí pak odkázal a navázal rozsudek ze dne 8. 3. 2023, čj. 10 Azs 12/2023-67. Ten zdůraznil, že žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu jako rodinný příslušník občana EU podává cizinec právě za účelem sloučení rodiny. Řízení o vydání pobytového oprávnění se tak netýká pouze stěžovatele samotného, ale přímým způsobem zasahuje také do práv jeho rodinných příslušníků. Správní rozhodnutí proto objektivně zasahuje rovněž do jejich práv a povinností. Totéž pak logicky musí platit i pro situaci, kdy jde o věc týkající se žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU, neboť toto řízení se svou povahou a účelem, kterým je sloučení s rodinným příslušníkem EU, jen trvalejší podoby, nijak neodlišuje od řízení ve věci žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

[19] Jde-li pak o otázku zjevnosti přímého dotčení na právech rodinných příslušníků, kteří jsou primárními nositeli oprávnění k sloučení rodiny, k té se již kasační soud taktéž vyslovil, a to v již odkazovaném rozsudku čj. 5 Azs 308/2020-76. Uzavřel, že dotčení práv takových rodinných příslušníků je již z pouhé podstaty řízení o povolení pobytu za účelem společného soužití rodiny na území zjevné a tato zjevnost je umocněna námitkami směřujícími proti posouzení přiměřenosti dopadu rozhodnutí do práva na soukromý a rodinný život stěžovatele. Přestože se v odkazovaném rozsudku jednalo o řízení o povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny, má Nejvyšší správní soud za to, že východiska tohoto rozhodnutí je třeba nepochybně zohlednit i v případě řízení o vydání povolení k trvalému pobytu rodinnému příslušníku občana EU.

[20] K uvedeným východiskům judikatury lze dodat, že kasační soud si je vědom existence rozsudku NSS ze dne 20. 7. 2022, čj. 2 Azs 130/2022-35. Na ten již Nejvyšší správní soud reagoval v rozsudku ze dne 31. 10. 2023, čj. 8 Azs 279/2022-47, bod 16. V tomto nedávném rozsudku Nejvyšší správní soud zdůraznil, že ve věci čj. 2 Azs 130/2022-35 šlo o případ, kdy stěžovatelé netvrdili, že by nepřiznání postavení osoby zúčastněné na řízení [v případě jejich

otce (dědečka) s pobytovým oprávněním na území ČR] omezilo na právech přímo je samotné, přičemž hájení jeho práv jim nenáleží. Dále Nejvyšší správní soud připomněl, že se dané rozhodnutí týká specifického institutu žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu na základě humanitárních důvodů (§ 66 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), tedy kvalitativně dosti odlišeného oprávnění „ke sloučení rodiny“. Především ale Nejvyšší správní soud takový závěr s ohledem na existenci dlouhodobé a jednotné soudní praxe týkající se povinností krajského soudu ve vztahu k osobám přicházejícím v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení při přezkumu (nejen) rozhodnutí podle zákona o pobytu cizinců označil za ojedinělý (excesivní). Konstantní soudní praxe totiž požadavek na dotčení práv stěžovatele opomenutím případné osoby zúčastněné nepožaduje (viz např. rozsudek NSS ze dne 5. 5. 2022, čj. 8 As 54/2020-45, a v něm citovanou judikaturu). Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodal, že ojedinělé rozhodnutí ani nemůže založit konflikt judikatury s existující ustálenou praxí (srov. např. rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2010, čj. 1 As 77/2010-95), v navazující judikatuře navíc nebylo nijak následováno.

[21] Nejvyšší správní soud následně přistoupil k aplikaci uvedených východisek na projednávanou věci. Jak již bylo výše uvedeno, v ní je předmětem řízení přezkum rozhodnutí o neudělení povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Citovaná judikatura týkající se postavení možných osob zúčastněných na řízení je zde tedy aplikovatelná. Nositelem primárního pobytového oprávnění, resp. oprávnění ke sloučení rodiny, je zde stěžovatelčin syn, který je občanem EU. Řízení o vydání pobytového oprávnění se tedy netýká pouze stěžovatelky samotné, ale rozhodnutí z něj vzešlé přímo zasahuje také do práv jejího syna. Ten tedy materiální podmínku podle § 34 odst. 2 s. ř. s. nepochybně splňuje.

[22] Přestože ho stěžovatelka v žalobě jako v úvahu přicházející osobu zúčastněnou neoznačila, je třeba v souladu s citovanou judikaturou a s ohledem na okolnosti věci plynoucí ze správního spisu označit jeho dotčení za natolik zjevné, že městskému soudu vznikla povinnost ho vyrozumět o probíhajícím řízení. Protože tak městský soud neučinil, a znemožnil mu splnit formální podmínku pro uplatňování práv osob zúčastněných na řízení, zatížil řízení o žalobě vadou. Pro úplnost lze dodat, že kasační soud již judikoval, že takovou vadou bude řízení před soudem zatíženo nejen v případech, kdy rodinný příslušník cizince byl účastníkem správního řízení, ale i tehdy, kdy jím nebyl (rozsudek čj. 5 Azs 308/2020-76).

[23] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal vadu řízení o žalobě, je třeba v návaznosti na to posoudit, zda tato vada mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé, neboť pouze v takovém případě je namístě napadené rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Procesní vada může mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé jenom v případě, že by mohla vést k odlišnému výsledku. Pro takové posouzení je rozhodná pouhá možnost, nikoliv jistota, že rozhodnutí je nezákonné (rozsudky NSS ze dne 20. 4. 2017, čj. 2 Azs 343/2016-44, či ze dne 14. 11. 2017, čj. 2 Azs 331/2017-33).

[24] Stěžovatelka již v řízení před městským soudem uplatnila námitky týkající se neposouzení přiměřenosti zásahu do rodinného a soukromého života její rodiny představovaném neudělením povolení k trvalému pobytu. V tomto směru je třeba připomenout, že soud je povinen vypořádat se s vyjádřením osoby zúčastněné na řízení, které je pro řízení podstatné. Opomene-li se krajský soud zcela vyjádřit v odůvodnění svého

rozhodnutí k podstatným důvodům uplatněným v řízení osobou zúčastněnou na řízení, jedná se o vážnou vadu řízení, která může způsobit nezákonnost ve věci samé (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, čj. 2 As 196/2016-123). Stejně tak má osoba zúčastněná na řízení právo navrhovat důkazy, které je soud povinen vypořádat (rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2016, čj. 6 As 141/2015-63).

[25] Kasačnímu soudu samozřejmě nepřísluší odhadovat konkrétní argumentaci stěžovatelčina syna v případě, že by mu bylo umožněno uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (není ostatně ani zřejmé, zda by tato práva skutečně uplatnil). Stejně tak si je kasační soud vědom toho, že osoby zúčastněné na řízení nemohou rozšířit rozsah přezkumu mimo rámec vymezený řádně a včas uplatněnými žalobními body. Nicméně vzhledem k uvedeným okolnostem dané věci rozhodně nelze vyloučit, že případné vyjádření syna stěžovatelky mohlo být významné pro posouzení přiměřenosti dopadů rozhodnutí do práva na soukromý a rodinný život stěžovatelky, tedy mohlo ovlivnit přezkum rozhodnutí žalované městským soudem. Ostatně důvody pro nezrušení rozhodnutí krajského soudu vzešlého z řízení zatíženého danou vadou řízení jsou dány spíše jen výjimečně a soudní praxe v takové situaci vždy podrobně a s ohledem na okolnosti dané věci vysvětluje, proč nebylo třeba ke zrušení rozhodnutí krajského soudu přistoupit (rozsudky NSS čj. 2 Azs 343/2016-44 a čj. 2 Azs 331/2017-33).

[26] V nyní souzené věci ovšem Nejvyšší správní soud nenalezl žádný výjimečný důvod pro nezrušení rozhodnutí městského soudu vzešlého z řízení zatíženého vadou řízení. Tímto důvodem nemůže být bez dalšího to, že syn stěžovatelky je nezletilý. Nelze totiž přehlédnout, jaký význam ochraně práv dětí přikládá nejen judikatura Nejvyššího správního soudu, ale i judikatura Ústavního soudu. Nejvyšší správní soud opakovaně zdůrazňuje nezbytnost zohledňovat čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, podle něhož je zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. V té souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že „*toto hledisko nejlepšího zájmu dítěte totiž přenáší ESLP i do posuzování zásahů smluvních stran Úmluvy do rodinného života cizinců ve smyslu čl. 8 Úmluvy, jež se dotýkají nezletilých dětí, a přisuzuje mu zcela zásadní význam, byť ne v tom smyslu, že by muselo vždy a za všech okolností převládnout nad konkurujícím veřejným zájmem, ale právě především z hlediska procesního, tedy ESLP posuzuje, zda skutečně příslušné správní orgány a soudy věnovaly dostatečnou pozornost hledání spravedlivé rovnováhy mezi nejlepším zájmem dítěte, který jsou povinny také v konkrétní věci definovat, a případným konkurujícím veřejným zájmem, a zda tuto svou úvahu ve svých rozhodnutích dostatečně a přezkoumatelně vyjádřily*“ (rozsudek NSS ze dne 21. 10. 2022, čj. 5 Azs 219/2022-37, bod 28).

[27] Má-li být zohledňováno hledisko nejlepšího zájmu dítěte, je logické, že postoj samotného dítěte k celé situaci je třeba zjistit. V tomto směru jsou podstatné závěry Ústavního soudu k problematice participačních práv dítěte vyslovené sice v řízeních o svěření dítěte do péče, nicméně do značné míry použitelné i v situacích, kdy jde o právo dětí na sloučení s jejich rodinnými příslušníky (nálezy ÚS ze dne 26. 05. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13, a ze dne 1. 11. 2023, sp. zn. II. ÚS 2225/23). Ústavní soud se v těchto případech zabýval otázkou, kdo má přání dítěte zjišťovat, tj. zda tak musí činit soud sám či zda postačí, že tak učiní prostřednictvím jiných osob (například orgánu sociálně-právní ochrany dětí, znalce či zástupce). Ústavní soud v bodě 25 nálezu sp. zn. I. ÚS 2482/13 uvedl, že „*si je vědom,*

že nový občanský zákoník stanoví v § 867 odst. 2 in fine, že "o dítěti starším dvanácti let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit", *nicméně považuje dosažení 12 let za nejzazší možnou hranici a konstatuje, že dostatečnou rozumovou a emocionální vyspělost, kdy je už dítě schopné uceleně prezentovat bez větší újmy svůj názor před soudem, je nutné posuzovat případ od případu (nelze například vyloučit, že i devítileté dítě bude natolik rozumově a emocionálně vyspělé na to, aby bylo vyslechnuto přímo před soudem), přičemž většina dětí je schopna se vyjádřit ke svému budoucímu výchovnému uspořádání již po dosažení věku 10 let. Po dosažení této věkové hranice je nezbytné, nebrání-li tomu zvlášť významné okolnosti, zjistit přání dítěte přímo před soudem (...). U dětí mladšího věku zpravidla postačí zjistit jejich názor prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí, znaleckého posudku či prostřednictvím opatrovníka...“*

[28] Ať již bude stanovisko dítěte zjišťováno jakkoli, nelze aprobovat situaci, že toto stanovisko nebude zjištěno vůbec, resp. že nezletilému dítěti v řízení před soudem vůbec nebude dán prostor k přihlášení se jako osoba zúčastněná na řízení, tedy ke splnění formální podmínky nezbytné k tomu, aby taková osoba mohla práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat.

[29] Pouze pro úplnost je třeba doplnit, že ačkoli ve většině případů bude na místě vyzývat nezletilé dítě k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení prostřednictvím jeho zákonných zástupců (rodičů), kteří budou často v postavení samotných žalobců, nelze vyloučit ani situace, kdy bude na místě již i pro účely tohoto procesního úkonu ustanovit dítěti opatrovníka. Podle § 892 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, totiž platí, že rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka. Stejně tak podle § 32 odst. 2 o. s. ř. platí, že zástupcem účastníka nemůže být ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného. Proto v situacích, kdy nebude možné vyloučit, že by zákonný zástupce (často současně žalobce v daném řízení) v řízení namísto nejlepšího zájmu nezletilého dítěte mohl prosazovat svůj vlastní zájem, bude třeba s ohledem na možný střet zájmů rodiče jakožto žalobce a jeho nezletilého dítěte ustanovit nezletilému opatrovníka. Za touto úvahou soudu budou vždy stát konkrétní okolnosti případu.

[30] Lze uzavřít, že s ohledem na charakter shledané vady a popsané okolnosti věci kasační soud nemohl přistoupit k meritornímu posouzení kasačních námitek stěžovatelky, neboť případná procesní aktivita osoby zúčastněné na řízení zjevně může ovlivnit podobu vypořádání žalobních námitek ze strany městského soudu. Ten tedy v dalším řízení především vyrozumí syna stěžovatelky (jehož přímé dotčení napadeným rozhodnutím je v dané věci zjevné) o probíhajícím řízení o žalobě a vyzve ho, aby oznámil, zda bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Následně – i v návaznosti na jeho případnou procesní aktivitu – pak znovu přezkoumá napadené rozhodnutí v rámci řádně a včas uplatněných žalobních bodů. Za situace, kdy z předložených správních a soudních spisů, nic nenasvědčuje tomu, že by v řízení mohlo dojít ke střetu zájmů mezi stěžovatelkou a jejím synem, lze výzvu k uplatnění práv synu stěžovatelky doručit jejím prostřednictvím.

V. Závěr a náklady řízení

[31] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém je městský soud vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.)

[32] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. listopadu 2023

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu